

Arolygiaeth Gwasanaeth
Erlyn y Goron EM

CPS De Cymru

Crynodeb Gweithredol

Adroddiad yr arolygiaeth ar CPS De Cymru

Cynhaliwyd Ebrill 2010

Tachwedd 2010

Crynodeb gweithredol

Ffactorau cyd-destunol a chefnidir

Mae CPS De Cymru (yr Ardal) yn rhan o Grŵp Ardaloedd CPS Cymru, sydd hefyd yn cynnwys Gwent, Dyfed Powys a Gogledd Cymru. Hyrwyddir y strategaeth genedlaethol drwy strwythur y Grŵp hyd at lefel yr Ardal. Fel Cadeirydd y Grŵp, mae CCP yr Ardal yn gyfrifol am bennu blaenoriaethau'r Grŵp. Lleolir y Ganolfan Gweithrediadau Grŵp (GOC) yn swyddfa Caerdydd.

Mae'r Ardal yn gwasanaethu'r rhanbarthau a gwmpesir gan Heddlu De Cymru, sy'n cynnwys amrywiaeth o gymunedau gwledig a threfol. Mae ganddi swyddfeydd mewn tri lleoliad: Caerdydd (y brif swyddfa), Abertawe a Merthyr Tudful.

Ar adeg yr arolygiad ym mis Ebrill 2010, cyflogai yr Ardal gyfwerth â 198.4 o staff llawn amser. Gwelwyd lleihad bach yn y llwyth achosion cyffredinol o gymharu â 2008-09, sef 1,263 yn llai o achosion neu 2.8%. Fodd bynnag, nid yw'r gostyngiad hwn wedi'i rannu'n gyfartal ar draws yr ystod lawn o achosion, gan fod gwaith Llys y Goron yr Ardal wedi cynyddu 5.9% yn ystod yr un cyfnod. Mae niferoedd staff wedi lleihau 11.1% ers 2007, o 223.1 i 198.4, ond cafwyd rhywfaint o'r gostyngiad hwn yn sgîl ail-ddosbarthu swyddi'r Ardal i'r GOC ac Uned Gwaith Achos Cymhleth y grŵp.

Ers ein harolygiad diwethaf yn 2007, mae cyllideb yr Ardal wedi lleihau o £9.49 miliwn i £9.36 miliwn; cafodd yr Ardal £0.65 miliwn yn rhagor gan bencadlys y CPS ar ddiwedd 2009-10.

Cynhaliwyd yr arolygiad llawn diwethaf o CPS De Cymru ym mis Mai 2004. Ym mis Awst 2007, rhoddwyd gradd 'gweddol' i'r Ardal mewn asesiad perfformiad cyffredinol (OPA) a gynhaliwyd yn sgîl y risgiau cynyddol i berfformiad yr Ardal a ddaeth i'r amlwg ers yr OPA diwethaf.

Gwnaeth Prif Erlynydd y Goron (CCP) De Cymru ymddeol o'r CPS yn ystod yr arolygiad. Penodwyd CCP Gwent yn CCP dros dro ar gyfer De Cymru a Chadeirydd Grŵp Ardaloedd CPS Cymru.

Crynodeb o'r canfyddiadau

Ers yr OPA yn 2007, mae CPS De Cymru wedi gwneud nifer o benderfyniadau strategol a gweithredol o blaid cyflwyno mentrau newid a rhoi polisiâu ar waith. Yn ystod y cyfnod, amrywiol fu perfformiad yr Ardal ac er bod rhai tueddiadau cadarnhaol, nid yw eraill wedi datblygu yn y cyfeiriad cywir.

Mae Prif Erlynydd y Goron (CCP) a Rheolwr Busnes yr Ardal (ABM) wedi canolbwyntio ar weithredu mentrau cenedlaethol a lleol gyda llwyddiant cymysg. Mae cyfrifoldeb am strwythur y Grŵp wedi tarfu ar eu hamser. Effeithiodd amgylchiadau ar allu'r Ardal i gyflwyno proffil o arweinyddiaeth gadarn, weledol. Wrth i brosesau cyfathrebu mewnol ac allanol waethygu, cafwyd dirywiad mewn rhai cydberthnasau allweddol â phartneriaid a diffyg perchenogaeth a dealltwriaeth, ymysg staff, o weledigaeth, gwerthoedd a chyfeiriad yr Ardal.

Cafodd lleihad yn y llwyth achosion effaith ar gyllideb yr Ardal, a bu'n rhaid i'r ganolfan ddarparu rhagor o arian. Er i'r sefyllfa gael ei monitro'n barhaus ac er i'r Ardal gymryd camau llwyddiannus i leihau gwariant, gallai'r Ardal fod wedi gwneud mwy i atgyfnerthu ei chyllideb. Bydd gweithredu o fewn y gyllideb yn parhau i fod yn her fawr i'r Ardal a bydd angen iddi sicrhau arbedion effeithlonrwydd sylweddol.

Ymgwymerodd yr Ardal â chryn dipyn o weithgarwch i fynd i'r afael â gwendidau a nodwyd, gan gynhyrchu cynlluniau gwella ar gyfer sawl maes gwaith penodol. Cafwyd rhywfaint o lwyddiant yn sgîl y rhain, ond nid

ydynt hyd yma wedi arwain at welliant cyson, gan nad ydynt wedi'u cefnogi gan ddulliau rheoli perfformiad cadarn. Mae hefyd angen i'r Ardal ymgysylltu'n fwy effeithiol â'i staff a chyfleu ei blaenoriaethau yn gliriach.

Roedd ansawdd gwaith achos a gwneud penderfyniadau, ac amseroldeb datblygu achosion yn amrywiol iawn ac yn wael mewn rhai achosion. Roedd hyn yn amlwg iawn i bartneriaid cyfiawnder troseddol yr Ardal ac i arolygwyr, drwy archwilio ffeiliau a gwaith arsylwi yn y llys. Ar adeg yr arolygiad roedd y llysoedd wedi dechrau colli amynedd a phrin iawn oedd yr hyblygrwydd a roddwyd i'r erlyniad pan fyddai pethau'n mynd o chwith. O ganlyniad, nid yw achosion wedi bod yn datblygu fel y dylent ac mae cyfraddau athreuliad yn codi. Cafodd effaith wael ar enw da'r CPS. Mae'r tîm rheoli newydd yn gwneud llawer o waith erbyn hyn i fynd i'r afael â'r mater hwn yn benodol.

Nid yw'r Ardal yn cael budd digonol o'i phroses gwneud penderfyniadau cyn-cyhuddo mewn achosion troseddau cyffredin. Er bod safon wael rhai o'r ymchwiliadau a'r gwaith adeiladu achos yn effeithio ar yr agwedd hon ar y gwaith o'r dechrau, nid yw'r Ardal yn defnyddio dull gweithredu cyson er mwyn mynd i'r afael â'r materion hyn ar gam cynnar.

Nid yw adolygiadau gan gyfreithwyr ar gamau allweddol bob amser yn cydymffurfio â Chod Erlynwyr y Goron. Caiff cyfran sylweddol o achosion eu paratoi'n hwyr ac ni chânt eu datblygu'n ddigon cyflym, ac mae angen cymryd camau ar y cyd â'r heddlu i wella'r broses o ymdrin â datgelu. Mae gan yr Ardal ganran uchel o bledion euog a gaiff eu cyflwyno'n hwyr, o ganlyniad i'r ffaith y caiff achosion eu paratoi'n anghyflawn ac mae hyn yn cael effaith andwyol ar gyfraddau treialon gwirioneddol.

Gall safon wael y gwaith adolygu a'r gwaith achos, ynghyd â diffyg rhagweithioldeb, hefyd effeithio'n andwyol ar y gwasanaeth a ddarperir i ddiodefwrwr a thystion a thanseilio ymdrechion y swyddogion gofal tystion sy'n ceisio sicrhau y diwellir anghenion unigol. Fodd bynnag, ar y cyfan, mae'r Ardal wedi ymdrechu i sicrhau lefel dda o wasanaeth i ddiodefwrwr a thystion. Mae ansawdd y gwaith a gyflawnir mewn achosion treisgar a rhywiol difrifol yn well, ac mae'r Ardal yn cydweithio â phartïon cyfiawnder troseddol i gael mwy o effaith ar achosion sy'n ymwneud â thrais yn erbyn merched.

Mae'n wir bod amseroldeb ac ansawdd y ffeiliau a gyflwynir gan yr heddlu yn effeithio ar berfformiad yr Ardal, ond mae rhai o'r prosesau mewnol yn aneffeithlon hefyd, gan greu achosion o ddyblygu ymdrech, ac mae angen ymdrin â'r rhain ar fyrder.

Mae erlynwyr yn cyflwyno achosion yn y llys yn gymwys ar y cyfan a cheir rhai enghreifftiau o eiriolaeth dda yn yr Ardal. Yn y llysoedd ynadon, cynyddodd yr Ardal ei defnydd o erlynwyr cyswllt yn sylweddol yn ystod 2009-10 ac mae'n dibynnu llai ar asiantau yn unol â hynny. Yn Llys y Goron, mae angen i'r Ardal ddefnyddio eiriolwyr y goron yn effeithiol, gan daro cydbwysedd rhwng gwerth am arian a sicrhau ansawdd wrth gyflwyno achosion. Mae angen i systemau dyrannu achosion a rotâu llysoedd sicrhau bod gan bob eiriolwr ddigon o amser i baratoi'n briodol ar gyfer y llys.

Mae terfynau amser cadwraeth (CTL) yn risg uchel i'r Ardal o hyd ac yn y blynyddoedd diwethaf, bu cynnydd annerbyniol yn nifer y methiannau a gofnodwyd. Mae'r Ardal eisoes wedi cymryd camau i wella perfformiad CTL. Mae angen parhau â'r camau hyn.

Mae natur ddarniog i rai prosesau yn sgîl strwythur tri rhanbarth yr Ardal, gyda systemau a dulliau gweithredu gwahanol ar waith ledled yr Ardal. Roedd y strwythur hwn wrthi'n cael ei newid ar adeg yr arolygiad. Mae uwch reolwyr wedi nodi'r prif wendidau ac maent yn ymwybodol o berfformiad unigol gwael. Ceir arwyddion bod yr Ardal nawr yn mynd i'r afael â'r agwedd hon drwy ddefnyddio dulliau rheoli perfformiad effeithiol, a gefnogir drwy'r gadwyn rheoli llinell.

Mae'r Ardal bellach mewn sefyllfa gryfach i symud ymlaen a cheir arwyddion bod partneriaethau allweddol yn gwella, a fydd yn sicrhau bod yr Ardal mewn sefyllfa well i gyflawni newid. Mae cynlluniau ar droed i ailstrwythuro a chysoni dulliau rheoli perfformiad yn unol â safonau ansawdd craidd cenedlaethol (CQS) y CPS.

O ystyried y canfyddiadau cyffredinol, rhoddir gradd **GWAEL** i CPS De Cymru.

Crynodeb o'r dyfarniadau			
Agweddau critigol	OPA 2007	AEI 2010	Cyfeiriad teithio
Cyngor a phenderfyniadau cyn-cyhuddo	Gwael	Gwael	Sefydlog
Gwneud penderfyniadau, paratoi a datblygu o ran achosion yn y llysoedd ynadon	Gweddol	Gwael	Wedi gwaethygu
Gwneud penderfyniadau, paratoi a datblygu o ran achosion yn Llys y Goron	Da	Gweddol	Wedi gwaethygu
Y gwasanaeth i ddiodefwrwr a thystion	Da	Da	Wedi gwella
Arwain a rheoli ¹	Gweddol	Gweddol	Sefydlog
Lefel gyffredinol yr asesiad critigol	Gweddol	Gwael	
Erllyn achosion yn y llysoedd	Da	Gweddol	Wedi gwaethygu
Troseddau treisgar a rhywiol difrifol a throseddau casineb	Da	Da	Sefydlog
Datgelu deunydd nas defnyddiwyd	Gwael	Gwael	Wedi gwella
Terfynau amser cadwraeth	Gweddol	Gwael	Wedi gwaethygu
Rheoli perfformiad er mwyn gwella	Gweddol	Gweddol	Sefydlog
Rheoli adnoddau	Da	Gweddol	Wedi gwaethygu
Gweithio mewn partneriaeth a hyder y gymuned ²	Da	Da	Wedi gwella
ASESIAD CYFFREDINOL	GWEDDOL	GWAEL	

1 Mae arwain a rheoli bellach yn cynnwys elfennau a gynhwyswyd yn flaenorol o fewn 'Cyflwyno Newid' sydd bellach wedi'i dynnu o'r fframwaith fel agwedd annibynnol.

2 Cafodd rhai agweddau ar yr adran hon eu cynnwys o'r blaen yn 'Rheoli Perfformiad er mwyn Gwella' ac ni ellir cymharu perfformiad ar sail tebyg am debyg yn llawn.

Argymhellion

Argymhellion â Blaenoriaeth

Ceir saith argymhelliad allweddol y mae'n rhaid eu gweithredu ymhen tri mis, sef:

1 Mae angen i'r Ardal:

- sicrhau, wrth gyflwyno'r trefniadau cyhuddo wedi'u moderneiddio, bod pob adolygiad achos ar y cam gwneud penderfyniadau cyn-cyhuddo yn cydymffurfio â'r Cod;
 - sicrhau mwy o gysondeb o ran ansawdd y cyngor cyhuddo a roddir;
 - sicrhau y rhoddir trefniadau cadarn ar waith i fonitro ansawdd y gwaith a gyflawnir (paragraff 1.10).
-

2 Dylid symleiddio a chysoni prosesau OBM ym mhob rhan o'r Ardal. Rhaid i'r Ardal sicrhau bod erlynwyr yn cwblhau adolygiadau o dreialon diannod yn gyflym (paragraff 2.11).

3 Mae angen i'r Ardal gymryd camau gweithredol i leihau'r gyfradd traddodebau a ryddhawyd i sicrhau bod perfformiad cystal â'r cyfartaledd cenedlaethol, neu'n well na hynny (paragraff 3.9).

4 Mae angen i'r Ardal:

- sicrhau y dyrennir adnoddau digonol i ddatblygu ei gwaith achos mwyaf difrifol yn effeithiol;
 - sicrhau mwy o gysondeb o ran safon ei gwaith adolygu mewn achosion yn Llys y Goron;
 - sicrhau y caiff erlynwyr ddigon o amser i gyflawni adolygiadau Llys y Goron yn effeithiol (paragraff 3.13).
-

5 Mae angen i'r Ardal:

- sicrhau bod y gwaith o wneud penderfyniadau cyfreithiol ynghylch datgelu yn gadarn, wedi'i esbonio'n briodol ac wedi'i gofnodi;
 - defnyddio'r adroddiadau ar ddatgelu a lunnir gan hyrwyddwr datgelu'r Ardal i reoli perfformiad unigol (paragraff 6.9).
-

6 Mae angen i'r Ardal:

- gyfleu disgwyliadau clir o ran y safonau a ddisgwylir gan ei chyfreithwyr a sicrhau bod prosesau cadarn ar waith i fynd i'r afael â pherfformiad unigol;
 - datblygu diwylliant lle mae rhoi a chael ac ymateb i adborth yn rhan o fusnes o ddydd i ddydd (paragraff 9.7).
-

7 Mae angen i'r Ardal ymgysylltu'n fwy effeithiol â staff ym mhob rhan o'r Ardal er mwyn sicrhau ei bod:

- yn cyfleu negeseuon a blaenoriaethau allweddol yn glir ac yn dryloyw;
 - yn mabwysiadu ethos cynhwysol er mwyn i'r holl staff deimlo eu bod yn cael cyfle i gyfrannu at y broses o newid (paragraff 11.6).
-

Argymhellion

Ceir nifer o argymhellion eraill sy'n ymwneud â gwella a thynhau prosesau a systemau. Nid yw'r rhain yn flaenoriaethau uniongyrchol ond bydd angen eu gweithredu i wella'r gwasanaeth a ddarperir yn yr Ardal. Byddem yn disgwyl i'r argymhellion eilaidd hyn gael eu gweithredu ymhen y 12 mis nesaf.

1 Mae angen i'r Ardal sicrhau bod cyfarfodydd datblygu achosion ledled yr Ardal yn cydweithio i gynyddu'r gyfran o dreialon effeithiol, a lleihau nifer y treialon chwâl a'r rhai a ddirymwyd, er mwyn sicrhau bod perfformiad cystal â'r cyfartaledd cenedlaethol, neu'n well na hynny (paragraff 2.13).

2 Mae angen i'r Ardal fynd i'r afael â'r ffordd y mae'n cyfarwyddo ac yn defnyddio eiriolwyr y goron a'u perthynas â chydweithwyr yn yr Ardal (paragraff 10.9).

3 Mae angen i'r Ardal:

- gyflawni mwy o gysondeb o ran gwneud penderfyniadau mewn unrhyw achosion difrifol a sensitif;
- rhoi prosesau effeithiol ar waith i fonitro a rheoli perfformiad unigol (paragraff 5.13).

4 Mewn partneriaeth â Heddlu De Cymru, dylai'r Ardal ddatblygu a gweithredu rhaglen hyfforddiant datgelu ar y cyd i wella amseroldeb ac ansawdd rhestrau'r heddlu a phrosesau gwneud penderfyniadau cyfreithiol y CPS (paragraff 6.17).

5 Mae angen i'r Ardal sicrhau y caiff achosion CTL eu monitro yn gadarn a bod archwiliadau CTL yn cael eu cwblhau'n rheolaidd. Mae angen i berfformiad wella i sicrhau ei fod cystal â'r cyfartaledd cenedlaethol, neu'n well na hynny (paragraff 7.12).

6 Dylai'r Ardal sicrhau ar y cyd â'r heddlu y caiff perfformiad WCU ei fonitro, ei reoli a'i asesu yn unol â mesurau sylfaenol ac eilaidd NWNJ. Mae angen asesu rhaglenni gwella yn unol â dangosyddion NWNJ (paragraff 8.5).

7 Dylid symleiddio cyfarfodydd a chael gwared ar achosion o ddyblygu i sicrhau na chaiff yr ysgogiad i sicrhau gwelliant ei wanhau (paragraff 9.4).

8 Rhaid rheoli prosiect mewn modd cadarn, gan gynnal asesiadau risg realistig, nodi cerrig milltir y gellir eu cyflawni a monitro a chyfleu cynnydd (paragraff 11.8).

Materion cydymffurfio

Gwnaethom hefyd nodi tri maes lle gellir sicrhau “enillion cyflym” o ran materion cydymffurfio. Dylid mynd i’r afael â rhain ymhen tri mis.

1 Rhaid i reolwyr Ardal sicrhau bod erlynwyr yn cyflawni tasgau’n briodol ar CMS (paragraff 3.25).

2 Rhaid i’r Ardal fynd ati’n gyflymach i fabwysiadu’r Protocol Trydydd Parti ar ddatgelu (paragraff 6.12).

3 Rhaid i’r Ardal sicrhau bod ceisiadau am fesurau arbennig wedi’u drafftio’n briodol ac wedi’u hategu gan wybodaeth berthnasol, ac y cânt eu cyflwyno’n gyflym o fewn y terfynau amser penodedig (paragraff 5.8).

Cryfderau ac arfer da

Gwnaethom nodi dau gryfder a dau arfer da o ran perfformiad yr Ardal.

Cryfderau

1 Y cyfarfodydd datblygu achosion a gynhelir ar y cyd gan ranbarth Abertawe (paragraff 11.13).

2 Cydweithio â phartneriaid cyfiawnder troseddol i wella perfformiad mewn achosion o drais yn erbyn merched a thrais rhywiol (paragraff 5.10).

Arfer da

1 Yr adroddiadau a’r asesiadau datgelu a luniwyd gan hyrwyddwr datgelu’r Ardal (paragraff 6.16).

2 Defnyddio paneli cymunedol i asesu ansawdd y llythyrau a ysgrifennwyd o dan y cynllun cyfathrebu uniongyrchol â dioddefwyr (DCV) (paragraff 8.12).
